

17 Ağustos'un 22. Yılı...

DAHA BÜYÜK ACILARI ENGELLEYELİM!

Elektrik Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası, 17 Ağustos Depremi'nin yıl dönümünde basın açıklaması gerçekleştirdi. Aradan 22 yıl geçmesine rağmen sistematik bir "risk yönetim sistemi" inşa edilmediğine vurgu yapılan açıklamada, imar affından yararlanan tüm yapılar mühendislik hizmeti almamış varsayılarak, kamusal denetime tabi tutulması istendi.

TMMOB'a bağlı beş meslek örgütünün 16 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleştirdiği ortak yazılı açıklamada, Cumhuriyet tarihinin ikinci büyük depreminin 17 Ağustos 1999 tarihinde Gölcük merkezli yaşandığını hatırlatılarak, can kayıpları ve ekonomik sonuçları itibarıyla tüm Türkiye'yi sarsan 7,4 büyüklüğündeki depremin üzerinden 22 yıl geçtiği belirtildi. Bu tarihin bir milat olarak kabul edilmesine rağmen, plansız-çarpık kentleşmenin önlenmesi ve mühendislik hizmeti almayan yapıların engellenmesinde ciddi bir yol alınmadığı ifade edildi.

AFAD'ın 2011 yılında hazırladığı Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı'na (UDSEP) uygun olarak İstanbul ve İzmir gibi riskli şehirler başta olmak üzere il bazında eylem planları yapılmadığı ifade edildi. UDSEP'e göre 2017 yılında bitirilmesi gereken bina envanteri çalışmalarına ise resmi kurum binaları dışında başlanmadığına vurgu yapılan açıklamada, okulların, yurtların, kreşlerin, hastanelerin ne kadarının tarandığının bile

belirsiz olduğunu ifade edildi. UDSEP yansıyan yapı denetim sisteminde yaşanan sorunların çözülmediğine işaret edilerek, "Ülkemizdeki denetimsizliğin temel nedeni rant ilişkilerinin, teknoloji, fen ve sanat kurallarının önüne geçmiş olmasıdır. Yapı denetim sisteminin sağlıklı çalışması için gereken yasal düzenlemeler yapılmalı, her şantiyede bir şantiye şefi bulunması zorunluluğu getirilmelidir" denildi. Asli görevleri sağlıklı kentler ve yaşanabilir bir çevre oluşturmak olan kamu kurumlarının, bilimsel ve yasal gereklilikleri ile teknik ilkelerini görmezden gelerek, "kentsel dönüşüm" adı altında rant projelerini hayata geçirildiği ifade edilerek şöyle denildi:

"Halihazırda yapı stokumuzla ilgili belirsizlikler ve tehlikelerin üzerine siyasal iktidarlarca çıkarılan imar afları can ve mal kayıpları tehdidini büyütmektedir. İmar afları kaçak yapılaşmanın en önemli teşvik unsurlarından birisi olmuştur. İmar affı toplumun sağlıklı ve güvenli konutlarda yaşamasını belirsizliğe sokmaktadır.

Mühendislik hizmeti almadığını varsaydığımız yapıların yasallaştırılmasıyla, bu yapıların doğa olayları karşısında hasara uğramaları halinde sorumluluk, bu kararı alan devletin, siyasi iktidarın üzerindedir."

Yapı üretim süreçlerinde kilit rol oynayan şantiye şeflerinin görevlerini "yalnızca bir imzaya" indirgendini belirtilerek, deprem konusunda denetleyici rol üstlenen kamuda çalışan mimar, mühendis ve şehir plancısı sayısının artırılması istenerek, şöyle denildi:

"Deprem diğer afetlerde de geçerli olduğu üzere mühendislik, mimarlık ve şehir planlama meslek disiplinlerinin birlikteliğini içeren ve en nihayetinde bir süreç yönetimini zorunlu kılan bir konudur. Bu anlamda depremlerle ilgili olarak özellikle denetleyici ve kimi zaman uygulayıcı rolü olan kamunun, teknik olarak güçlü kılınması bir zorunluluktur. Ancak günümüzde kamu kesiminde çalışan mimar-mühendis ve şehir plancısı sayısı yetersizdir. Bu nedenle merkezi ve yerel yönetimlerin

hepsinde çalışan teknik personel sayısının ivedilikle artırılması gerekmektedir. Sorunların çözümü için kamusal mesleki denetim, yeterlilik, eğitim ve belgelendirmeye dayalı yeni bir yapı üretim ve denetimi modeli benimsenmelidir. Halkın güvenli yaşam hakkının korunması için işlerin Odaları tarafından eğitilen ve belgelendirilen Yetkili Mühendis/Mimar/Şehir Plancıları eliyle yapılması sağlanmalıdır.”

“Risk Yönetimi Yok”

Sadece deprem konusunda değil orman yangınları, sel gibi risklere karşı da sistematik bir “risk yönetim sistemi” inşa edilmediğine vurgu yapılarak, çabaların çoğunlukla afet sonrası yerel düzeyde gerçekleştirilen çalışmalarla sınırlı kaldığı belirtildi. Afet gerçekliğinin tarım, madencilik, enerji, sanayi gibi ana sektörlerdeki karar alma süreçlerinde de göz ardı edildiğine dikkat çekilerek, şöyle denildi:

“Depremlere karşı bütünlüklü, sağlıklı, insanca bir yaşam ve çevre için, ülkemizin yeni büyük sosyal afetler, sosyal yıkımlar yaşamaması için gereken önlemlerin ivedilikle alınması, yapı denetimi uygulamasını yönlendiren kararlar ve ilgili tüm mevzuatın, TMMOB ve bağlı Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmesi gerektiğinin altını çiziyoruz.

Mevzuatta yapılan kabul edilemez değişikliklerle, TMMOB Yasası’nda tanımlanmasına karşın, TMMOB ve bağlı Odalarının, kamu/özel sektör projelerini planlama, tasarım, üretim ve denetleme süreçlerinden dışlanmasını, Odaların üyelerini denetlemesi, si-

cillerini tutması, mesleki faaliyetlerinin kayıt altına alması, ‘imzacılıkla’ ve sahte mühendis ve mimarlarla mücadelesi gibi mesleki ve kamusal görevlerinin engellenmesini, Meslek Odaları üzerinde mali ve idari denetim kurarak vesayet ilişkisinin hayata geçirilmek istenmesini tümüyle reddediyoruz.”

Acil Önlem Adımları

Açıklamada, alınması gereken önlemler ise şöyle özetlendi:

“1-İmar afları cinayete davetiye çıkarmaktadır. İmar affından yararlanan tüm yapılar mühendislik hizmeti almamış varsayılmalı ve denetime tabi tutulmalıdır.

2-İstisnai durumlar dışında, her şantiye şefi sadece bir şantiyede tam zamanlı olarak görevlendirilmeli, bu görevi yerine getirecek kişilerin ilgili meslek odalarınınca verilen eğitimlere katılıp belgelendirilmeleri zorunlu tutulmalıdır. Şantiye şefleri TMMOB tarafından belirlenen mühendislik asgari ücretinin altında çalıştırılmamalı, hak ve ücretleri yasal güvenceye alınmalıdır.

3-Kentsel yenileme ve kentsel dönüşüm konusu, mekân düzeyinde değil sosyal, ekonomik ve mekânsal gelişmenin bir bütünü olarak ele alınmalıdır.

4-Başta İmar Kanunu, Yapı Denetim Kanunu, Kentsel Dönüşüm Kanunu ve ilgili tüm Kanunlar ve bağlı yönetmelikleri, kamu yararı ilkesi gözetilerek ve bütüncül bir anlayışla yeniden düzenlenmelidir.

5-Yapı denetimi sistemi TMMOB

ve bağlı Odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla kamusal bir anlayışla yeniden düzenlenmelidir. Ülke genelindeki yapılar incelenerek riskli yapılar tespit edilip güvenli hale getirilmelidir. Tüm yaşam alanlarımız bilimin ve teknolojinin rehberliğinde, insanların ihtiyaçları doğrultusunda ve doğayla barışık biçimde yapılandırılmalıdır.

6-Kanal İstanbul bir ulaşım ve kentleşme projesi değildir. Kanal İstanbul’un ülke ekonomisine hiçbir katkısı olmayacağı gibi çok büyük yükler getireceği açıktır. Kamu kaynakları afet hasarlarını önleyecek tedbirleri almak için seferber edileceğine her yönüyle rasyonaliteden uzak çılgın projelere harcanmamalıdır.

7-Mühendislik Mimarlık fakültelerinde verilen eğitimde yaşanan sorunların çözümü olarak; kontenjan azaltma çalışmalarına ilk olarak ikinci öğretimlerin kapatılması ile başlanmalı, altyapı imkanları yetersiz olan bazı üniversitelerdeki bölümlerin kapatılması ile tamamlanmalıdır. Ara eleman yetiştirmek amacıyla Teknoloji Fakülteleri yeniden yapılandırılmalıdır.

8-Halkın güvenli yaşam hakkının korunması için işlerin Odaları tarafından eğitilen ve belgelendirilen Yetkili Mühendis/Mimar/Şehir Plancıları eliyle yapılması sağlanmalıdır.

9-Deprem konusunda denetleyici ve uygulayıcı rolü olan kamunun teknik anlamda güçlü kılınması için, kamuda yetersiz olan mimar, mühendis ve şehir plancısı sayısının artırılması gerekmektedir.”